

Vývoj judikatury vyšších soudů ve věci squeeze-outů

V minulosti bylo vydáno více rozhodnutí soudů vyšších stupňů k otázce ústavnosti squeeze-outů před novelou provedenou zák. č. [377/2005](#) Sb. (tedy za situace, kdy nebyl zákonem zakotven obligatorní dohled ČNB). Jednalo se zatím většinou o rozhodnutí o neplatnost usnesení valných hromad, a to o usnesení Ústavního soudu a Nejvyššího soudu ve věcech, sp. zn. 29 Cdo 4961/2009, sp. zn. 29 Cdo 5016/2009 či sp. zn. 29 Cdo 3889/2009, jakož i usnesení Ústavního soudu ve věcech IV. ÚS 617/11, sp. zn. IV. ÚS 1494/10 a sp. zn. IV. ÚS 160/10. S výjimkou nálezu pléna sp. zn. Pl. 56/05, které budeme zkoumat samostatně, se jednalo jen o usnesení.

ŠVÁB, ZIMA & PARTNEŘI

a d v o k á t n í k a n c e l á ř

Prvním rozhodnutím ve formě nálezu, který se meritorně věnuje ústavnosti § 183i obchodního zákoníku ve znění před novelou, tj. před zavedením obligatorního dohledu ČNB, je nález ve věci sp. zn. I. ÚS 1768/09.

Usnesení Ústavního soudu, na rozdíl od nálezů, nemají precedenční charakter. To vyplývá např. z nálezu ve věci sp. zn. IV.ÚS 1418/07, kde se uvádí: „... A proto je zřejmé, že povinnost respektovat dřívější rozhodnutí Ústavního soudu se vztahuje primárně (a téměř výlučně) na nálezy; v případě, že by soud přikládal precedenční účinek usnesení, stejně jeho sílu převáží precedenční účinek nálezu.“ V dalším nálezu ve věci sp. zn. I. ÚS 643/06 Ústavní soud vyslovil, že usnesení nejsou závazná erga omnes. Dále v nálezu ve věci sp. zn. IV. ÚS 301/05 Ústavní soud vyslovil, že „ústavněprávní výklady vyslovené v nálezech Ústavního soudu jsou pro obecné soudy zpravidla závazné.“ Ke shora citovaným usnesením Ústavního soudu tedy vzhledem k nálezu prvního senátu nelze přihlížet, pokud se v nich tvrdí, že právní úprava práva výkupu před novelou byla ústavně konformní.

Je tedy možné oprávněně tvrdit, že jediným rozhodnutím Ústavního soudu s precedenčními účinky pro případy, kdy nebyl zajištěn dohled ČNB nad provedením práva výkupu, je nález prvního senátu ve věci sp. zn. I. ÚS 1768/09.

V této souvislosti je nutné odlišit nález Ústavního soudu ve věci sp. zn. I. ÚS 1768/09 na straně jedné (nález prvního senátu), od nálezu pléna ve věci Pl. ÚS 56/05. Nález pléna ÚS by pochopitelně měl mít normálně větší právní sílu, než nález senátu, pokud by se ovšem týkal stejné právní úpravy. Ve věci sp. zn. Pl. ÚS 56/05, ale plénum v rámci ratia vůbec neposuzovalo, zda je možné provést právo výkupu za situace, kdy cena nebyla schválena Komisí pro cenné papíry, a proto tedy nemůže jít o stejnou věc, jakou posuzoval první senát. Dále je nutné vidět, že Ústavní soud se v nálezu Pl. ÚS 56/05 zabýval pouze abstraktní kontrolou ústavnosti a otevřel možnost přezkumu v konkrétní věci (viz bod 84 nálezu). Nelze se tedy divit tomu, že první senát tuto možnost přezkumu v konkrétní věci využil.

Je pravda, že ani jeden z obou nálezů, týkajících se práva výkupu, nezrušil ustanovení o squeeze-outu, protože ve věci Pl. ÚS 56/05 rozhodoval Ústavní soud za situace, kdy již byl v zákoně zakotven dohled ČNB (KCP). Ve věci sp. zn. I. ÚS 1768/09 pak již byla v době rozhodování prvního senátu jiná, nová právní situace, než ta, kterou první senát posuzoval, takže také neměl důvod tuto již původní právní situaci měnit. **Ústavní soud nicméně jasně vyslovil porušení základního práva a protiústavnost postupu zvoleného hlavním akcionáře, a to přímo ve výroku nálezu.**

K nevyslovení neplatnosti usnesení předmětné valné hromady nedošlo jen z důvodu zachování právní jistoty. To však neznamená, že by obecné soudy měly k otázce protiústavnosti mlčet. Zatím nebyl v žádném následném rozhodnutí obecných soudů navzdory precedenčnímu charakteru nálezu prvního senátu, byť jen konstatován fakt, že došlo k porušení práv menšiny. Při tom je situace ve všech případech stejná; squeeze-out byl proveden bez dohledu České národní banky (tehdy Komise pro cenné papíry). Jestliže první senát nevyslovil v konkrétní věci neplatnost usnesení valné hromady s tím, že takové rozhodnutí by bylo nepřiměřeným zásahem do objektivního principu právní jistoty, neznamená to, že by konkrétní usnesení valné hromady bylo platné. Ochrana právní jistoty soudům nebrání, aby konstatovaly přinejmenším v odůvodnění porušení práva a zohlednily to v nákladech řízení. Menšinová akcionářská společnost nemohou za to, že již uplynula „rozumná doba pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady“. Obecné soudy však porušitelům práva naopak náklady řízení přiznávají a těm, jejichž práva byla porušena (když pouze z důvodu právní jistoty nedojde k vyslovení neplatnosti usnesení) naopak ukládají, aby uhradili náklady řízení těm, kdož jejich práva porušili. Jako by pro hlavní akcionáře měla platit jiná pravidla, než pro zbytek populace.

K otázce právní jistoty lze ale namítat, že ustanovení § 183i obchodního zákoníku neukládalo hlavnímu akcionáři žádnou povinnost provést nucený výkup akcií, ale pouze právo jej provést. Hlavní akcionáři měli vědět a zpravidla věděli, že právní úprava je problematická, a že realizace práva výkupu za právní úpravy platné v létě a počátkem podzimu 2005 může být riziková. Pokud se hlavní akcionáři toto právo přesto rozhodli uplatnit, pak by měli nést riziko, že jejich rozhodnutí může být prohlášeno za neplatné.

Dnes již je jisté, že pochybná právní úprava byla prolobována. Nynější předseda vlády Petr Nečas k tomu uvedl: *"Vyvlastnění malých akcionářů bylo překročením hranice zdravého vlivu kapitálových skupin na politiku. Považuji za svou politickou chybu, že jsem ve sněmovně pro tento zákon hlasoval. Neopatrily jsem si dostatek informací a to málo jsem špatně vyhodnotil. Nikdo z nás není neomylný,"* řekl novinářům Petr Nečas v listopadu 2005 ještě coby první místopředseda ODS. Nyní mluví velmi podobně. *„Své názory neměním. Považuji to za chybu, že jsme to tehdy v té původní podobě schválili,"* tvrdí Nečas dnes už coby premiér (viz EURO z 19. 9. 2011). Zde stojí též za povšimnutí, že tento významný zákonodárce (na rozdíl od Ústavního soudu ve věci Pl. ÚS 56/05) považuje squeeze out za **vyvlastnění** a nikoliv za nějakou technickou záležitost v rámci řešení vztahů mezi akcionáři společnosti.

V otázkách přezkoumání výše protiplnění zatím judikatura vyšších soudů není známa. Doufejme, že této složité problematice bude věnována v judikatuře odpovídající pozornost.

JUDr. Petr Zima

advokát a lektor Vysoké školy ekonomie a managementu

[Šváb, Zima & Partneri, advokátní kancelář](#)

120 00 Praha 2

Tel.: +420 221 001 610

Fax: +420 221 001 609

e-mail: office@svabzima.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)